

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

**СУЧАСНЕ УПРАВЛІННЯ
ОРГАНІЗАЦІЯМИ: КОНЦЕПЦІЇ,
ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ,
МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ**

Збірник тез доповідей
IV Міжнародної науково-практичної конференції

(20 листопада 2024 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків – 2024

*Пивавар І.В.,
к.е.н., доцент кафедри державного управління,
публічного адміністрування та економічної політики,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця;
Саєнко Д.М.,
студентка 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Ринок праці є одним з важливих елементів економічної системи. Будь-яка економічна система, в свою чергу, впливає на рівень добробуту населення в країні, економічний розвиток і соціальну стабільність. Щодо ринкової економіки, то ринок праці є ще й найскладнішим елементом. Ефективне функціонування ринку праці в країні залежить від низки факторів, серед яких економічна політика держави, рівень освіти та професійної підготовки населення, умови праці.

У сучасній економіці важливо забезпечити баланс між попитом на робочу силу і її пропозицією, систематично підвищувати кваліфікацію та здібності працівників, удосконалити мотиваційну складову, а також стимулювати створення нових робочих місць. Також, важливим є забезпечення справедливих умов для всіх учасників ринку праці. Інтереси працівників і роботодавців визначають ціну робочої сили та умови її функціонування. Він визначає ціну робочої сили та її функціональні умови. Попит на працю залежить від того, наскільки добре функціонує економіка і на якій стадії економічного циклу вона перебуває. Стадія економічного циклу, на якій перебуває економіка, визначає попит на працю та її пропозицію, і, відповідно, визначає рівень безробіття.

Завданням держави є врахування особливостей співіснування двох систем відносин у механізмі зайнятості – адміністративної та економічної, використовувати всі можливості державного сектору економіки у вирішенні проблем і всіляко сприяти розвитку і вдосконаленню економіки. Паралельно з цим необхідним є формування механізмів регулювання зайнятості та організації інституційної структури ринку праці (служби зайнятості, центрів підготовки та перепідготовки кадрів, бази даних про вакансії в системі соціального забезпечення тощо) [1].

Тривала війна призвела до значних змін у функціонуванні економічної системи України загалом та ринку праці зокрема. Зазнавши значних структурних та географічних змін під час повномасштабної війни, український ринок праці поступово відновлюється в умовах турбулентності та невизначеності, реагуючи на нові виклики та потреби. Водночас військові дії, структурні та регіональні зміни попиту на робочу силу, масштабні переміщення населення та мобілізація загострили проблеми зайнятості. Так, за даними Національного банку України (НБУ), чисельність робочої сили у віці 15-70

років на початку 2024 року скоротилася більш ніж на чверть порівняно з 2021 роком. Майже половина цього скорочення припадає на зовнішніх мігрантів, які не працюють у віддалених районах (ця оцінка враховує дослідження ЦЕС щодо частки зовнішніх мігрантів, які працюють у віддалених районах, яка становила 8-10% у 2023 році). За даними НБУ, близько 40% скорочення робочої сили у 2023 році порівняно з 2021 роком пов'язано з демографічними втратами, а також збільшення економічно неактивного населення – через потенційне безробіття внутрішньо переміщених осіб (ВПО), необхідність догляду за іншими членами сім'ї, збільшення кількості пенсіонерів та відсутність навичок, затребуваних на ринку праці [2].

Забезпечення прийнятного рівня зайнятості молоді є одним із пріоритетів національного розвитку. Молодь має найбільшу ймовірність працювати і є ключовим фактором економічного зростання та соціальної стабільності країни. Вони чутливі до змін, мають високу соціальну мобільність, здатність до професійного зростання і, в більшості випадків, високу мотивацію до отримання власного доходу. Саме тому активна політика зайнятості під час війни та післявоєнної відбудови має бути спрямована на створення сприятливих умов для підвищення рівня зайнятості молоді. Це вимагає створення узгодженої та раціональної системи регулювання, стимулів та заохочувальних заходів.

Однак значною залишається проблема реінтеграції ВПО на ринку праці. Причинами низького рівня зайнятості ВПО є психологічні травми, невідповідність наявної кваліфікації потребам місцевого ринку праці, невідповідність кількості робочих місць очікуванням щодо якості, нерозвиненість системи професійної перепідготовки, невідповідність можливостей ВПО потребам ринку праці приймаючих громад, інші потреби у догляді за дітьми та членами сім'ї, складний доступ до послуг інших членів сім'ї, нестача коштів на оплату праці, неадекватність оцінки компетентності у сферах, де вони працюють та ін. Наявність цих проблем створює серйозні ризики для інтеграції ВПО на ринку праці, добробуту сімей та економічного відновлення.

Отже, відновлення економіки та створення нових робочих місць є необхідними для підвищення рівня зайнятості в Україні. Водночас, важливим є використання спеціальних заходів для підтримки ВПО на ринку праці. Для цього можуть бути узгоджені програми громадських робіт та розвитку інфраструктури дистанційного навчання і тренінгів. Багато робочих місць було знищено війною, але ще більше буде створено в процесі відновлення країни. Однак професійне навчання має бути адаптоване до потреб ринку праці на територіях, звідки були переміщені люди. Зокрема, йдеться про запровадження модульних програм навчання у співпраці з місцевим бізнесом, розширення дуальної освіти та програм навчання на робочому місці для швидкої перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейцева І. Ринок праці України, сучасні тенденції. Економіка та суспільство, 2021, (28). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-4> .
2. Дикалюк М. Ринок праці-2024: кадровий голод, знання англійської та робота в офісі. Тиждень, 2024. URL: <https://tyzhden.ua/rynok-pratsi-2024-kadrovuj-holod-znannia-anglijskoi-tarobota-v-ofisi/> .